

Meandry systemu kaucyjnego

W poprzednim numerze „Przeglądu Komunalnego” w materiale „Kaucja – kiedy, jaka i czy w ogóle?” staraliśmy się odpowiedzieć na pytanie postawione w jego tytule. Obecnie kontynuujemy te rozważania.

Z szacunków zawartych w dokumencie pn. „Analiza możliwości wprowadzenia systemu kaucyjnego dla opakowań. Opracowanie eksperckie”¹ wynika, że wprowadzenie systemu kaucyjnego w Polsce to koszt rządu od 19 do 24 miliardów złotych. Należy przy tym podkreślić, że raport został opracowany w 2017 r., co oznacza, że dzisiejsze koszty systemu byłyby znacznie wyższe.

Wysoki koszt

Przeniesienie kosztów wdrożenia systemu na konsumentów będzie skutkowało wzrostem cen produktów. Warto dodać, że w przywołanym raporcie czytamy: „Systemy kaucyjne charakteryzują się wysokimi kosztami wprowadzenia oraz utrzymania. Wysokopoziomowa analiza kosztów systemu kaucyjnego sugeruje brak jego zasadności”.

Kaucja nie obniży kosztów ponoszonych przez mieszkańców w ramach funkcjonujących systemów gminnych. Wręcz przeciwnie – dzisiejsze koszty logistyki (transportu) będą rozkładały się na mniejszy wolumen odpadów, a to oznacza, że jednostkowy koszt odbioru i transportu odpadów wzrośnie.

Ponadto system kaucyjny zabierze wartościowy strumień odpadów z systemu komunalnego i przesunie go do operatora systemu kaucyjnego, co spowoduje znaczący wzrost kosztów przetwarzania (sortowania) odpadów w instalacjach komunalnych. Utrata części przychodów u przetwarzających odpady (sortownie, instalacje komunalne) pociągnie za sobą wzrost cen odbioru odpadów w gminach. Eksperci wskazują, że wprowadzenie kaucji spowoduje wzrost kosztów ponoszonych przez mieszkańców o co najmniej 20%.

Kaucja nie załatwi tematu recyklingu

System kaucyjny obejmuje tylko niewielką część odpadów opakowaniowych i ogólnej masy odpadów komunalnych. Oznacza to stosunkowo niewielki wzrost poziomów recyklingu odpadów ze względu na fragmentaryczność rozwiązania. Warto w tym miejscu posłużyć się liczbami. Otóż poziom wprowadzonych butelek PET w Polsce szacuje się na 205 000 Mg rocznie. Przy obecnie funkcjonujących systemach gminnych zbiórce podlega około 120 000 Mg. Poziom zbiórki w systemie kaucyjnym, jaki teoretycznie może zostać osiągnięty, to 77% w 2025 r., co daje wzrost odzyskanych odpadów do ok. 157 000 Mg. Oznacza to, że system kaucyjny zbierze o 50 000 Mg opakowań więcej niż jest zbierane obecnie. Jednak 50 000 Mg w stosunku do 13,5 mln łącznego

wolumenu wszystkich odpadów komunalnych w Polsce to tylko 0,37% sumy odpadów komunalnych i 0,93% łącznej masy selektywnej zbiórki.

Poziomy recyklingu

Po wprowadzeniu kaucji ze strumienia „gminnych” odpadów wyjęte zostaną te, które odgrywają kluczową rolę w obliczaniu poziomów recyklingu. Nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu pociąga za sobą obowiązek zapłaty kar, których płatnikami są gminy, czyli mieszkańcy.

Faktów dotyczących kaucji, których jesteśmy winni społeczeństwu, jest znacznie więcej i nie sposób w krótkiej formule zmieścić całą istotę problemu. Jednak nawet tak krótki przegląd pozwala sądzić, że stanowisko obywateli wobec kaucji, na którym dziś budowana jest cała argumentacja przemawiająca za wprowadzeniem regulacji w 2025 r., byłoby zgoła inne, gdyby te dane były z cywilną odwagą komunikowane i rzetelnie analizowane.

Należy z dużym prawdopodobieństwem zakładać, że taka pogłębiona analiza i dyskusja mogłyby doprowadzić do zbudowania nowej społecznej zgody na przykład co do tego, że znacznie skuteczniejszym rozwiązaniem na drodze do recyklingowych sukcesów Polski byłoby wprowadzenie rozszerzonej odpowiedzialności producentów i ekomodulacji.

Gdyby ekomodulacja wydawała się niewystarczająca, może właśnie w toku tej dyskusji znalazłoby się miejsce na wdrożenie odważnego i nowatorskiego modelu kaucji (np. systemu nie papierowego, a cyfrowego), zamiast kopiowania archaicznych wersji kaucji wprowadzanych w niektórych krajach UE kilka dekad temu.

Mamy jako kraj niezwykłą okazję skorzystać ze swoistej „premi technologicznej”, która sprowadza się do powiedzenia, że „kto buduje ostatni – ma szansę zbudować najnowocześniejszy”. Skoro więc budujemy system kaucyjny dopiero teraz, mamy możliwość uczenia się na błędach innych, eliminowania kosztów, których inni nie przewidzieli, i korzystania z rozwiązań, które wcześniej nie były dostępne. Szkoda, żeby taka szansa się zmarnowała.

Agnieszka Fiuk

Izba Branży Komunalnej

ŹRÓDŁO

1. Deloitte: *Analiza możliwości wprowadzenia systemu kaucyjnego dla opakowań*. Opracowanie eksperckie. Warszawa 2017.